

УКРАЇНЦІ ПРОТИ ФОРСОВАНОГО РОЗПРОДАЖУ ЇХНЬОЇ ЗЕМЛІ

Відкритий лист Головам Світового банку, міжнародного валютного фонду
та Європейського банку реконструкції та розвитку
6 грудня 2019р., м. Київ, Україна

До: Сума Чакрабарті, Президент Європейського банку реконструкції та розвитку
Давид Малпас, Президент Групи Світового банку
Крісталіна Георгієва, Керуючий Директор Міжнародного валютного фонду

Шановні Пані та Панове,

Учасники Громадського форуму «Право селян на землю: чи забезпечить земельна реформа селянсько-фермерське господарювання в Україні», який відбувся у Києві 26 листопада 2019 р. у складі 10-ти громадських організацій та спілок (які представляють інтереси біля 40 тис. фермерських господарств і понад 4 млн селян, що займаються сільськогосподарською діяльністю), а також реальних фермерів, власників особистих селянських господарств, представників сільських громад, аграрних університетів, наукових установ та інших організацій (62 особи), звертають Вашу увагу на наступне.

За Вашого посередництва в Україні швидко розгортаються процеси скасування мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення та запровадження практично нерегульованого ринку землі. Це збурює українське суспільство і зумовлює активні протестні дії громадян, в тому числі у формі пікетів, багатолюдних мітингів, демонстрацій, маршів тощо.

Причиною суспільного незадоволення є те, що замість збереження землі у власності селян для забезпечення їхнім сім'ям засобів для існування, акценти робляться на праві продавати землю. Це, у свою чергу, призведе до подальшої концентрації сільськогосподарських земель у руках так званих «ефективних власників» – українських агробізнесових олігархів та транснаціональних корпорацій. Доступ фермерам та селянам до землі буде заблокований внаслідок їхньої недостатньої фінансової спроможності. Таке просування масштабного аграрного бізнесу в Україні суперечить рекомендаціям 2019 р. Міжурядової групи з питань зміни клімату (IPCC). IPCC дійшла висновку, що індустріальне сільське господарство та масштабне монови-

робництво відіграють ключову роль у зміні клімату, тому наразі має місце гостра потреба у глобальних діях для переходу від промислових методів виробництва харчових продуктів до агроекологічних, що також узгоджуватимуться із Цілями сталого розвитку.

Українська влада та Ваші консультанти стверджують, що відкриття ринку землі сприятиме збільшенню обсягів інвестицій та економічному зростанню. Якщо таке й станеться, то єдиними, хто отримає користь від цього зростання, будуть нові землевласники, а не українські фермери. Селяни, які продадуть свої земельні ділянки для вирішення нагальних фінансових проблем, приєднаються до інших маргіналізованих соціальних груп, і вже скоро потребуватимуть значної та постійної державної соціальної допомоги. Така допомога стане важким тягарем для державного бюджету, а подальше підвищення податків ляже на суспільство. Населенню також доведеться зіткнутися з катастрофічними наслідками подібної моделі «зростання»: погіршення здоров'я, деградація земель та навколишнього природного середовища, зниження рівня зайнятості в сільській місцевості, прискорене соціальне розмежування та ескалація соціальних конфліктів, втрата перспектив для майбутніх поколінь управляти своєю землею та знищення соціальних основ української національної культури.

Зрозуміло, що допомога міжнародних фінансових інституцій надається за певних умов. Україна знаходиться у важкій економічній ситуації і потребує зовнішньої допомоги, але виставляння такої умови для надання допомоги, як продаж української землі, площі якої найбільші в Європі, видається щонайменше небезпечним. Ті, хто прагне допомогти Україні, не повинні керуватися інте-

ресами великих транснаціональних компаній та міжнародних інвестиційних банків, а орієнтуватися на затверджені світовою спільнотою документи, такі як: План дій Десятиліття сімейного господарювання ООН (2019-2028), доповідь Групи експертів найвищого рівня Комітету глобальної продовольчої безпеки ООН «Агроекологічні та інші інноваційні підходи до сталого сільського господарства та харчових систем для підвищення продовольчої безпеки та харчування» (2019), Добровільні керівні принципи відповідального управління охороною земель, рибальством та лісами у контексті національної продовольчої безпеки (2012), Декларацією ООН про права селян та інших людей, які працюють у сільській місцевості (2018).

Першими кроками у цьому напрямі могли б бути: (i) негайне призупинення прийняття змін до земельного законодавства щодо розпродажу сільськогосподарської землі, особливо тієї, що знаходиться у державній власності; (ii) підтримка України у створенні Міністерства сільських справ, у розробленні та упровадженні стратегії розвитку, орієнтованої на збереження довкілля, внутрішню продовольчу безпеку країни, з одночасною підтримкою фермерів та сільських громад для посилення їхньої спроможності у досягненні цілей, визначених у вищезгаданих документах ООН;

З повагою, за дорученням учасників Громадського форуму -

Організаційний комітет у складі:

Голова Організаційного комітету - Олена Бородіна, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України, Голова Координаційної ради Громадської спілки «Українська мережа сільського розвитку», Член Координаційного комітету Механізму Громадянського Суспільства Комітету глобальної продовольчої безпеки ООН.

Члени Організаційного комітету:

Микола Стрижак, Президент Асоціації фермерів та приватних землевласників України
Валерій Геєць, доктор економічних наук, професор, академік Національної академії наук України, заслужений діяч науки і техніки України

Валерій Жук, доктор економічних наук, професор, академік Національної академії аграрних наук України, заслужений діяч науки і техніки України

Василь Шакун, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, заслужений діяч науки і техніки України

Андрій Гриценко, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України, заслужений працівник освіти України

Володимир Сіденко, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України

Ігор Прокопа, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України

Любов Молдаван, доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України

Тамара Осташко, доктор економічних наук, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України

Ольга Попова, доктор економічних наук, професор

Володимир Васильєв, Голова Спілки сільського зеленого туризму України

*

(iii) перегляд усіх міжнародних програм в Україні, зокрема Програми Світового банку щодо кредитування з прив'язкою до результатів у сфері прискорення приватних інвестицій у сільське господарство (2019). За умовами цієї Програми малими і середніми виробниками для її цілей визначено сільськогосподарські підприємства розміром до 1000 га, що абсолютно не відображає реальність. В Україні біля 80% фермерських господарств мають у користуванні не більше 100 га, а особисті селянські господарства мають від 2 до 10 га, понад 70% з них господарюють на площі до 5 га. Ці виробники сільськогосподарської продукції забезпечують більше 40% її загального обсягу, але повністю вилучені з Програм міжнародної допомоги.

У нас поки ще є час, щоби зняти напругу в українському суспільстві з приводу форсованого запровадження «вільного» ринку сільськогосподарських земель та запобігти жорсткому протистоянню, наслідки якого в сучасних умовах можуть бути дуже руйнівними. А позитивна реакція на цей Відкритий лист могла б бути свідченням Вашої підтримки реалізації в Україні завдань, узгоджених з Глобальними Цілями сталого розвитку, а також дотримання статей 27.1 і 27.2 Декларації ООН про права селян та інших людей, які працюють у сільській місцевості.

UKRAINIANS REJECT THE FORCED “FREE SALE” OF THEIR LAND

Open letter to the heads of the World Bank, the International Monetary Fund,
and the European Bank for Reconstruction and Development
6 December, 2019, Kyiv, Ukraine

To: Suma Chakrabarti, President, European Bank for Reconstruction and Development
David Malpass, President, World Bank Group
Kristalina Georgieva, Managing Director, International Monetary Fund

Dear Sir / Madam,

This letter is authored by participants of the Public Forum “Towards Peasants’ Right to Land in Ukraine - Through Responsible Management of Land Tenure and Land Use System” which took place in Kyiv on 26 November 2019. The forum hosted 62 participants as follows:

- Members of 10 public organizations and public unions that represent interests of about 40 thousand private farms and over 4 million peasants employed in agriculture,
- Farmers, members of farming households and peasant farms,
- Representatives of rural communities,
- Representatives of agrarian universities, research institutions and other organizations.

This letter intends to bring the following to your attention.

The processes of lifting the moratorium on sale of agricultural lands and implementation of an essentially unregulated land market are being quickly evolved in Ukraine with your encouragement and mediation. These processes trigger popular unrests and cause active public protests, including pickets, massive rallies, demonstrations and marches.

The public protests are brought about by the accent on the peasants' right to sell their land plots, instead of the accent on the peasants' land ownership as the means to provide decent existence for themselves and their families. The prospective sale of agricultural lands will result in their further concentration in the hands of the so-called “efficient owners” - Ukrainian agricultural oligarchs and transnational corporations. The farmers' and peasants' access to buying land will be blocked because of their poor financial capacity. Such avowed promotion of large-scale agricultural business in Ukraine contradicts recommendations of the Intergovernmental Panel on Climate Change / IPCC (2019). The IPCC

emphasized that industrialized agriculture and large-scale monoproduction play a key role in climate change; therefore, there is an acute need for global action to move from industrial methods of food production to agroecological methods that will also support the Sustainable Development Goals.

Ukrainian authorities and your counselors claim that opening the land market will be beneficial for new investments and economic growth. However, if this does happen, the only beneficiaries will be new landowners, not Ukrainian farmers. Peasants who sell their land plots to solve their pressing financial problems may soon join other marginal social groups that badly require substantial permanent assistance on behalf of the state. Such assistance will become a heavy burden for the state budget and tax-payers. Ukrainians will also have to face the drastic aftermaths of the alleged economic “growth”: failing health, deterioration of land and degradation of ecology, decline in rural employment, progressive social differentiation, escalation of social conflicts and protests, impossibility for future generations to own and cultivate their land, and destruction of the social foundations of Ukrainian national culture.

Naturally, the assistance of international financial organizations is granted under certain conditions. At present, Ukraine survives economic hardships and needs an external support. Meanwhile, providing it under the condition of selling agricultural lands, the amount of which is the largest in Europe, looks like extortion. Those who aim to help Ukraine should not be guided by the interests of large-scale transnational companies and global investment banks, but by the international documents approved by the world community; among them are: the Action Plan of the United Nations Decade of Family Farm-

ing (2019-2028), the HLPE Report "Agroecological and Other Innovative Approaches for Sustainable Agriculture and Food Systems that Enhance Food Security and Nutrition" (2019), Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security (2012), United Nations Declaration on the Rights of Peasants and Other People Working in Rural Areas (2018), and other UN documents adopted within the framework of sustainable development.

The first steps to be taken should be the following ones: i) immediate cessation of adopting the amendments to the land legislation on the "free sale" of agricultural lands, state-owned lands in particular; (ii) support of Ukraine in creation of the Ministry of Rural Development, in designing and implementation of the development strategy oriented at environmental protection, domestic food security, farmers' and rural communities' support that enhances their capacity to achieve the objectives outlined in the above UN documents; (iii) revision of all the international programs in Ukraine, including the World Bank Program "Accelerating Private Investments in

Agriculture" (2019). According to the Program, small and medium agricultural producers are defined, for the Program's purpose, as agricultural enterprises that operate on up to 1,000 Ha of land, which goes against Ukrainian reality. In Ukraine, about 80% of private farms possess no more than 100 hectares, and farming households typically possess 2-10 hectares, with over 70% of such households cultivating not more than 5 hectares. Private farms and farming households, which provide more than 40% of the total agricultural product, are left beyond the international assistance programs.

We still have time to release the Ukrainian society's tension triggered by an accelerated implementation of the "free" market of agricultural lands, and to prevent a violent confrontation, the consequences of which in the contemporary context can be severely destructive. Your positive response to this letter could bear witness to your authority in complying with the above UN documents that support the Sustainable Development Goals, the articles 27.1 and 27.2 of the United Nations Declaration on the Rights of Peasants and Other People Working in Rural Areas in particular.

Respectfully, on behalf of the forum participants,

Heard of the Organizing Committee:

Olena Borodina, Doctor of Economics, Professor, Associate Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Head of the coordination council, "Ukrainian Rural Development Network" public organization, member of the coordination council, Civil Society Mechanism for relations with the UN Committee on the World Food Security

Members of the Organizing Committee:

Mykola Stryzhak, President, Association of Ukrainian farmers and private land-owners

Valeriy Heyets, Doctor of Economics, Professor, Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine

Valeriy Zhuk, Doctor of Economics, Professor, Member of the National Academy of Agricultural Sciences of Ukraine, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine

Andriy Grytsenko, Doctor of Economics, Professor, Associate Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Honored Educationalist of Ukraine

Volodymyr Sidenko, Doctor of Economics, Professor, Associate Member of the National Academy of Sciences of Ukraine

Vasyl Shakun, Doctor of Law, Professor, Member of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine

Ihor Prokopa, Doctor of Economics, Professor, Associate Member of the National Academy of Agricultural Sciences of Ukraine

Lyubov Moldavan, Doctor of Economics, Professor, Honored Economist of Ukraine

Tamara Ostashko, Doctor of Economics, Professor, Associate Member of the National Academy of Agricultural Sciences of Ukraine

Olga Popova, Doctor of Economics, Professor

Volodymyr Vasilyev, Head of the Ukrainian Association of Green Tourism

* * *